

ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Υποστρατήγου ε.α. Νικολάου Ζαρκάδα

Τρεις Ιεράρχες και ελληνική παιδεία

Μεταξύ των εορτών του έτους, ιδιαίτερη, εξέχουσα και ξεχωριστή θέση για την ορθόδοξη χριστιανική εκκλησία κατέχει η εορτή των Αγίων Τριών Ιεραρχών, η οποία εορτάζεται στις 30 Ιανουαρίου.

Είναι οι τρεις “Μέγιστοι φωστήρες της τρισηλίου θεότητας”, τους οποίους τα ελληνικά γράμματα, η ελληνική παιδεία και γενικά τα εκπαιδευτικά ιδρύματα όλων των βαθμίδων επέλεξαν, τιμούν και έχουν ως προστάτες τους.

Ήταν και οι τρεις μορφές εξαιρετικά σπουδαίες στη θεωρία, τη διδασκαλία και στη ζωή τους, στην πράξη και στη διακονία των συνανθρώπων. Η εκκλησία μας έχει αφιερώσει τον μήνα Ιανουάριο στη μνήμη τους. Αρχίζει με την εορτή του Μεγάλου Βασιλείου, συνεχίζει με αυτή του Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου και την Ανακομιδή των Λειψάνων του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου και κλείνει πανηγυρικά με την κοινή εορτή των τριών μεγάλων αυτών εκκλησιαστικών πατέρων και προσωπικοτήτων.

Υπήρξαν πρωτεργάτες και στη συνέχεια στυλοβάτες της ενίσχυσης των σχέσεων Ελληνισμού και Χριστιανισμού με συνέπεια και μέχρι σήμερα ακόμη να πορεύονται μαζί και να αποτελούν τον σταθερό πυλώνα της ελληνικής ταυτότητας. Η Θεία Πρόνοια προγραμμάτισε και πραγματοποίησε την έλευση του Ιησού Χριστού στον κόσμο σε τόπο και χρόνο, όπου επικρατούσε η ελληνιστική παιδεία, με τη βοήθεια της οποίας ο σπόρος της χριστιανικής διδασκαλίας καρποφόρησε και εξαπλώθηκε.

Το περιεχόμενο των λόγων τους στα κηρύγματα, στις ομιλίες τους και στα κείμενα των εκκλησιαστικών τους και λοιπών συγγραμμάτων μεστό και αναλυτικό με σαφή, πλήρη και ολοκληρωμένη ανάλυση και ανάπτυξη. Ο λόγος τους απλός και απόλυτα προσαρμοσμένος στα καθημερινά προβλήματα της εποχής τους. Ιδιαίτερη σημασία έδιναν στις ηθι-

κές αξίες, στην υγεία, στην αποφυγή της υποκρισίας, της ζήλιας, της μέθης και των άλλων καταχρήσεων. Είναι χαρακτηριστική η προτροπή του Μ. Βασιλείου: “Η υγεία και η σωματική ευεξία είναι καλύτερη από όλο το χρυσάφι. Καλύτερα εύρωστο σώμα παρά αμέτρητος πλούτος”.

Όμως, δεν είναι τυχαίο και συμπτωματικό, ότι η κοινή εορτή τους δεν είναι μόνο θρησκευτική, αλλά και σχολική. Είναι η εορτή της παιδείας και των γραμμάτων. Οι Τρεις Ιεράρχες επιλέγησαν ως οι “Προστάτες Άγιοι της Παιδείας”, αφού ήταν αξιόλογοι άνθρωποι των γραμμάτων και εξαιρετικοί διδάσκαλοι αυτών. “Αγαθών διδασκάλων, αγαθά τα μαθήματα” {Μ. Βασίλειος}, πίστευαν και διακήρυσσαν.

Είναι οι πρώτοι, οι οποίοι έβαλαν την ελληνική φιλοσοφική σκέψη στη χριστιανική διδασκαλία και προέτρεψαν τους νέους να μελετούν τα έργα των μεγάλων αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων και στοχαστών. Διατηρείται και ισχύει και στις ημέρες μας, ότι “καλός θεολόγος είναι αυτός, που γνωρίζει την ελληνική γλώσσα και την αρχαία ελληνική παιδεία και σκέψη”.

Σημείωση

Σημειώνεται ότι οι ξένοι μελετητές συγκινούνται, ερμηνεύουν, διαβάζουν, μεταφράζουν και εκδίδουν τα έργα των Μεγάλων αυτών Πατέρων της εκκλησίας μας στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο και προβάλλουν τον πολύτιμο θησαυρό της ελληνοχριστιανικής ορθόδοξης παράδοσης. Στα έργα τους αυτά δύναται ο σύγχρονος άνθρωπος να εύρει αξιοσημείωτα παραδείγματα μιας ολοκληρωμένης χριστιανικής ζωής. Σήμερα, η παιδεία μας, παρά την συνταγματική αρχή, ότι “.....έχει σκοπόν..... την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης” {παρ. 2 άρθρου 16} και την νομοθετική πρόβλεψη ότι “Οι μαθητές..... να διακατέχονται από πίστη προς την Πατρίδα και τα γνήσια στοιχεία της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης.....” {άρθρο 1 ν. 1966/1985-ΦΕΚ 167 Α’} έχει συστηματικά, σκόπιμα. Μεθοδικά. Εγκληματικά αποκοπεί από την εθνική και χριστιανική παράδοση και από τις αξίες της ιστορίας και του πολιτισμού μας. Δεν αναγνωρίζεται ότι αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο και τον σταθερό πυλώνα για μια εύρωστη και δημιουργική κοινωνία, ανθηρή οικονομία, κοινωνική δικαιοσύνη, ευνοϊκές προϋποθέσεις και

προοπτικές για ανάπτυξη και ελπιδοφόρο μέλλον. “Η παιδεία, καθάπερ ευδαίμων χώρα, πάντα τα αγαθά φέρει” {Σωκράτης}.

Αντίθετα, διαπιστώνεται καθημερινά, ότι σκόπιμα επιδιώκεται ο αφελληνισμός και η αποχριστιανοποίηση της παιδείας, η διαστρέβλωση και η παραχάραξη της ιστορικής αλήθειας, η υποβάθμιση της διδασκαλίας των θρησκευτικών και της ιστορίας, η κατάλυση των βασικών και σταθερών πυλώνων της κοινωνικής συνοχής, η αλλοίωση της γλώσσας. Έπαυσε να διδάσκει και προαγάγει τον ανθρωπισμό, την ειρήνη, των πραγματική δημοκρατία, τη λογική ελευθερία, τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις, τη διαφάνεια, την αξιοκρατία.

Απαιτείται αναθεώρηση και προσανατολισμός της παιδείας, ώστε η διδασκαλία της να αποβλέπει, εκτός από την παροχή γνώσεων, και στη διάπλαση χαρακτήρα, στην ενθάρρυνση της ελεύθερης σκέψης, της πρωτοτυπίας, του οράματος στις σταθερές βάσεις της εθνικής μνήμης και των ελληνοχριστιανικών αρχών και στη διατήρηση των μικρών ακόμη υπαρκτών νησίδων ποιότητας και αριστείας. “Της παιδείας την μεν ρίζαν πικράν, τους δε καρπούς γλυκείς” {Ισοκράτης}.

Η Πατρίδα μας περνάει δύσκολες ώρες. Η παιδεία μας είναι αδήριτη ανάγκη να προστατευθεί με κάθε τρόπο, να κρατάει ανοικτούς τους ορίζοντες προς το μέλλον και να σταματήσουν οι προσπάθειες αποκοπής του ελληνισμού από τη γλωσσική του συνέχεια και ταυτότητα.

30 Ιανουαρίου διπλή εορτή, θρησκευτική η μνήμη των Τριών Ιεραρχών και Σχολική των προστατών των Γραμμάτων, Τεχνών και Επιστημών.

Θεσσαλονίκη, Ιανουάριος 2021